

דברי הסבר למגיש טופס בקשה לעריכת ניסויים

מילוי טופס הבקשה מחייב את מגיש הבקשה לקיים הליך חשיבה לפי עקרונות ה-3R לתוכנית המחקר שלו, ומציף נקודות קריטיות בתוכנית הדורשות הסבר ותשומת לב נוספת על מנת לאפשר לועדת ההיתרים לדון והחליט האם הבקשה עומדת בדרישות להענקת היתר לעריכת ניסוי בבעלי חיים.

מילוי טופס הבקשה צריך לספק מענה ברור על יישום עקרונות העבודה בבעלי חיים – 3R. מגיש הבקשה צריך למלאו בצורה המסבירה ומצדיקה את השימוש המוצע בבע"ח בשים לב ל-3R.

הבקשה אינה דומה לבקשה למענק מחקר כלל, ויש למלאה בצורה המתאימה לצרכי הנפקת ההיתר. במידה וועדת ההיתרים תמצא את הבקשה עומדת בדרישות ותנפיק התיר לעריכת הניסוי בבעלי חיים על בעל ההיתר לדעת כי ההיתר הינו אישי ואינו בר העברה.

שימו לב ההיתר הוא מסמך בעל תוקף חוקי - מהווה רישיון מטעם מדינת ישראל לבצע את הניסוי בבעל החיים – אנא תנו את מלא תשומת הלב למילוי הבקשה.

תת סעיף : תקציר המחקר ומטרת השימוש בבעלי החיים במחקר

התקציר יוגבל ל 300 מילים.

התקציר ימולא בשפה האנגלית.

התקציר יענה על חמש נקודות שיפורטו להלן ובסדר הופעתן.

א. מה הנושא אותו אתם חוקרים.

ב. מה ידוע על הנושא (כולל תוצאות רלוונטיות קודמות אם מדובר במחקר המשך).

ג. מה השאלה הספציפית שתחקר במחקר זה כולל הרציונל המדעי.

ד. מה השימוש המוצע בבע"ח לצורך מענה על השאלה והצדקה.

ה. תועלת חזויה מתוצאות המחקר.

הערה : אם מדובר במחקר המשך, יש לפרט תוצאות רלוונטיות קודמות.

התקציר צריך להיות ממוקד לשאלה המחקרית בעבורה מוגשת הבקשה. סעיפים א' ו ב' צריך להיות

ממוקדים וקצרים. יש להרחיב על השאלה הספציפית בבקשה והרציונל המדעי לה. יש להסביר את

השימוש המוצע בבע"ח מתוך אוריינטציה של מענה על השאלה המדעית והתאמת סוג בע"ח והמודל בו

לענות על השאלה. וכן לציין תועלת חזויה. יש להסביר את עיקרי המודל הניסויי ומשמעותו לבעל החיים ולשאלה המחקרית.

מומלץ לא לכלול מבואות בתקציר. אם אין ברירה, אין להביא מובאה מבלי להביא את עיקר האינפורמציה בצורה מפורשת בטקסט. אין להביא יותר מ 2 מקורות (לא יותר מ 5 שנים אחורה).

גם במחקר שנעשה מתוקף דרישה רגולטורית יש להסביר את הרציונל של הבדיקה בבע"ח - ואיך היא מתאימה לענות על השאלה.

תת סעיף : נמק את סיבת השימוש בבעלי חיים לצורך המחקר

בשדה זה על מגיש הבקשה להסביר (לציבור הרחב) בצורה פשוטה למה הוא/היא צריך לעשות ניסוי בבעלי חיים. ייכלל מידע על מה המגיש חוקר, למה זה חשוב, למה המגיש צריך לעשות את המחקר על בעלי חיים, למה בחר לבצעו על הסוג הספציפי של בע"ח, ומה התועלת שצפויה לצאת ממנו.

שדה זה יוגבל ל 150 מילים.

שדה זה מיועד לקורא לא מקצועי.

שדה זה ימולא בשפה העברית.

שדה זה לא צריך לכלול מידע שאתם חושבים שעשוי לפגוע בסודות מקצועיים שלכם.

על המגיש לחשוב ששדה זה צריך להיות כתוב בצורה שתהא גלויה לציבור הרחב.

תת סעיף : הנימוק לבחירת סוג זן ומין בעל החיים

יש להסביר את רלוונטיות כל סוג זן ומין בע"ח נבחר לשאלה המחקרית הספציפית שמתעדים לבצע ולהתאמתו לספק מענה לשאלה המדעית שרוצים לחקור בבקשה. אין צורך לכתוב שזו החיה הנמוכה בסולם ההתפתחותי (זה ברור מאילו). יש להסביר את המודל הנבחר בבע"ח, ולהסביר את הרלוונטיות שלו לשאלה המדעית.

הנחיה: אם מדובר במחקר הנובע מצורך רגולטורי יש לציין את הרגולציה הספציפית על פיה נקבע הצורך ועיקרה (פרטים נוספים יש להשלים בשדה מהלך הניסוי).

הנחיה: בכל בקשה לעריכת ניסויי טוקסיקולוגיה ואו ניסויי רעילות בבעלי חיים תופיע בשדה 'הנימוק לסיבת השימוש בבעלי החיים לצורך המחקר' שבטופס הבקשה התייחסות ספציפית לפרמטרים הבאים: (א) בחינת חלופות עדכניות בנושא באתרים שיפורטו להלן. (ב) במידה והניסוי נעשה מתוקף דרישה רגולטורית יש לציין את הדרישה הספציפית, את תקפותה של הדרישה, ואת אופן בדיקת תקפותה. [יש לצרף את הדרישה הרגולטורית כצרופה] (ג) במידה וקיימת חלופה רשמית ואין אפשרות להשתמש בה נא לנמק.

אתרים רשמיים לשיטות חלופיות:

האיחוד האירופאי אתר:

European Union Reference Laboratory for alternatives to animal testing (EURL ECVAM)

http://ihcp.jrc.ec.europa.eu/our_labs/eurl-ecvam/validation-regulatory-acceptance

ארצות הברית אתר:

Interagency Coordinating Committee on the Validation of Alternative Methods

<http://iccvam.niehs.nih.gov/methods/methods.htm>

תת סעיף: **הנימוק למספר בעלי החיים**

יש לתת נימוק מלא למספר בע"ח המבוקש.

להתחיל מיחידת הניסוי הקטנה ביותר (למשל מגודל הקבוצה הנבחר) - להסביר את גודלה ומדוע נבחרה, ולקשור אותו לשאלה הניסויית (אפשר להיעזר בביוסטטיסטיקה).

יש להמשיך למספר הקבוצות (אם צריך 5 קבוצות להסביר למה 5 קבוצות וכדומה), ומשם לשלבים הניסויים, עד שמגיעים למספר הכולל.

יש לקשור את המספרים לשלבים הניסויים הדרושים.

מומלץ להסביר את הצורך הניסויי לפי הסדר הכרונולוגי של הניסוי, כך שניתן לעקוב אחר מעבר בע"ח בין השלבים (במידה ומשמשים ביותר משלב אחד).

תת סעיף : תיאור מהלך הניסוי בבעלי החיים והטיפול בהם

שימו לב שמבוקש מהלך הניסוי ולא רשימת פרוצדורות.

ראשית יש לבנות ציר זמן ברור למה קורה עם החיה מהרגע שהיא נכנסת לניסוי ועד שהיא מסיימת את השתתפותה כולל ציון תחנות הביניים. לדוגמא לתחנות ביניים: אקלום, צום לפני ניתוח, הניתוח, מעקב פוסט-ניתוחי, משטר טיפולים כולל זמנים לכל טיפול, זמן מדיוק לסיום הניסוי לכל חיה וחיה. אם דרושה הפקת איברים בתום הניסוי יש לציין זאת מפורשות.

אם יש נקודות קריטיות הדרושות להערכת מעבר בע"ח בין שלב לשלב ואו שדורשות תשומת לב מיוחדת זה המקום לציין, כולל ציון ה performance criteria או score לפיהם עובד החוקר (זה המקום להזכיר שיש להתייחס למדדים אלה גם בתנאים להפסקת הניסוי). מדדים אלה יאפשרו לוועדה להעריך את הצורך בקבוצות, במשכם של שלבים, ובנקודות ההתערבות הנדרשות.

אח"כ יש לפרט מה הפרוצדורה שמבוצעת בכל שלב באמת. הפרוט צריך להיות ברמה שאפשר יהיה להישען עליה כאשר ההיתר יעמוד לבחינה של גופים שאינם ועדת ההיתרים (לדוגמא: ביקורת המועצה).

זה המקום לקבוע ולהסביר כל הליך מיוחד כולל או חריגה מהנורמות שהועדה רוצה לאכוף בהיתר (תנאי מעקב, או כל דבר שלא תואם את ההתנהלות הרגילה של בעל החיים). זה המקום להסביר אם נדרשת החזקה של חיות בודדות ואם כן לאיזה משך זמן היא מותרת.

שימו לב: גם רביה והכלאות הם שלבים ניסויים, במידה והם נדרשים יש לספק את תוכנית הרבייה ולהדגים איך היא תואמת את הצורך והשלבים הניסויים.

תת סעיף : סיווג רמת חומרה

סיווג רמות חומרה לניסויים בבעלי חיים

הסבר לאדם לא מקצועי (הגדרות מקצועיות בהמשך)

כל דרגת חומרה מעריכה את פוטנציאל הכאב והסבל לו עשוי להיחשף בעל החיים, גם אם יתקיים ולו רגעית בניסוי. אין זה אומר שהפוטנציאל יתממש. יש לשים לב שפוטנציאל הכאב והסבל ולא הפרוצדורה הם הקובעים את רמת החומרה. יש לשים לב שאם נקבעה דרגת חומרה מסוימת לניסוי אין זה אומר שבעל החיים יהיה חשוף לכאב והסבל האמור כל זמן הניסוי.

דרגת חומרה 1 : לא נעשית כל פעולה ניסויית בבעל החיים. המחקר יבוצע על איברים מבעל החיים לאחר שהומת לפי הכללים.

דרגת חומרה 2 : מחקר בו בעל החיים אינו צפוי לחוות כאב וסבל או כזה שבו פוטנציאל הכאב והסבל לו ייחשף בעל החיים מועט ואינו חורג מאי נוחות זמנית. דוגמא, מחקר בו הכאב והסבל אינו עולה על הכאב הכרוך בזריקה חד פעמית (לדוגמא לקיחת דגימת דם) לבעל חיים נאיבי.

דרגת חומרה 3 : מחקר בו פוטנציאל הכאב והסבל לו ייחשף בעל החיים הוא ברמה כזו שאסור שתגרום שינויים משמעותיים בפרמטרים פיזיולוגיים כגון קצב לב ונשימה או בהתנהגותו החברתית או בהופעת בעל החיים. במהלך או לאחר ניסויים בקטגוריה זו, חיות לא יראו סימני פגיעה עצמית, אנורקסיה, התייבשות, פעילות יתר, שכיבה או רביצה מעבר למקובל, הוצאת קולות מוגברת, התנהגות אגרסיבית במיוחד או תופעות של התבודדות.

ניסוי המבוצע בהרדמה מלאה ממנה לא יתעורר בעל החיים (ניסוי אקוטי) יסווג מדרגת חומרה 3 גם אם תבוצע פרוצדורה ניסויית מדרגת חומרה גבוהה יותר על בעל החיים. זאת משום שהפעולה תתבצע אך ורק כאשר בעל החיים יהיה תחת הרדמה מלאה ממנה לא יתעורר.

דרגת חומרה 4 : מחקר בו פוטנציאל הכאב והסבל לו ייחשף בעל החיים הוא כזה שמלווה בשינוי בפעילות הפיזיולוגית הטבעית של בעל החיים, או בריסון ממושך, או התפתחות בסרטן מקומי. בעלי חיים שבניסויים שכאלה יטופלו באמצעות מתן משככי כאב כך שתפקודו האוטונומי של בעל החיים לא יפגע, ובלבד שיש במתן משככי הכאב להקל על בעל החיים. תחת קבוצת הניסויים שעשויה להתאים לסיווג דרגת חומרה זו יש סוגי ניסויים שמתן משככי כאב אינו נחוץ בהם. סיווג דרגת חומרה 4 נובע ממהות הפרוצדורה והשפעתה על בעל החיים ולא מעצם מתן משככי הכאב.

דרגת חומרה 4 נקבעת בהתאם לפרוצדורה הניסויית והשפעתה על בעל החיים. סיווג דרגת חומרה 4 לניסוי קובעת שהכאב הנגרם לבעל החיים במהלך הניסוי יטופל במשככי כאבים בהתאם לצורך (זאת לעומת דרגות 3 ו-5).

דרגת חומרה 5 : מחקר בו פוטנציאל הכאב והסבל לו ייחשף בעל החיים הוא ניכר ומתמשך. תחת סיווג זה ימצאו מחקרים אשר בעלי החיים בהם אינם מטופלים במשככי כאב, מחקרים בהם יתפתחו גידולים סרטניים ממושטים או מחקרים העשויים לגורם למוות (כגון שימוש ברעלים). יש לתת הצדקה מדעית מדוע לא ניתן להשתמש במשככי כאב.

ניסויים עשויים להיות מסווגים מדרגת חומרה 5 גם אם הפרוצדורה הניסויית היא מדרגת חומרה נמוכה יותר. כך למשל ניסוי שהפרוצדורה הנעשית בו היא מדרגת חומרה 4 אולם לא ניתן לתת בו משככי כאב, כיוון שעצם מתן משככי הכאב מתנגש עם מטרות הניסוי. במקרה הזה סיווג מרמת חומרה 5 מציין את אי היכולת להקל על בעל החיים באמצעי התרופתי (משככי כאב), אולם אמצעים אחרים להקלה על בעל החיים כן יופעלו. מקרה נוסף שמעלה את סיווג החומרה מרמה 4 ל 5 הוא מחקר בסרטן גרורת. במקרה זה גם אם יינתנו משככי כאבים עדיין יינתן סיווג דרגת חומרה 5. הסיבה לכך היא חוסר היכולת להעריך את האופי הגרורתי. כך גם בניסויי רעילות, הסיווג מדרגת חומרה 5, מציין את פוטנציאל הסיכון, אולם על פי רוב ניסויים אלה אינם גורמים למוות - כיוון שמטרתם אינה להרוג בעלי חיים אלא לספק תרופה במינון בטוח לשימוש בבני אדם.

מעטים הם המחקרים המקבלים סיווג של דרגת חומרה 5 המבטאים בפועל את תנאי הכאב והסבל הניכר והמתמשך.

הערות כלליות

- מחקר תמיד יסווג בדרגת החומרה הגבוהה ביותר גם אם רוב שלבי המחקר ואף רוב משכו של המחקר נעשים ברמת חומרה נמוכה. לדוגמה, שלב א – רביה, שלב ב – רעילות.
- דרגות החומרה אינן משקפות רק את פוטנציאל הכאב והסבל שיכול להיגרם עקב הפרוצדורה הניסויית אלא גם האם יש טיפול במשככי כאבים. לכן מתן אישור ברמה 4, למשל, יכול להיות עדיף מבחינת צער בעלי חיים בהשוואה לאישור אותו ניסוי אשר יסווג כניסוי מדרגת חומרה 3.
- בנוסף לסיווג רמת החומרה יקבעו לכל ניסוי תנאים ברורים ומוחלטים להפסקת השתתפות בעל החיים בניסוי. תנאים אלה יגדירו מדדים ספציפיים ורלוונטיים למודל הניסויי המתוכנן שיאפשרו להקל ככל האפשר על הכאב והסבל של בעל החיים. הרחקת בעל החיים מהניסוי לפי תנאים אלה תבוצע גם אם לא הושגו מטרות הניסוי. דהיינו מוגדרים תנאים שאם יתקיימו לא יהיה יותר ערך מדעי בהמשך קיום המחקר בבעל החיים ויגבר שיקול צער בעלי החיים על כל שיקול אחר.
- צעד נוסף שננקט לרווחת בעלי החיים במחקרים מסיווג דרגת חומרה 4 ו 5, הוא קיום נוהל מעקב יעודי לבריאות בעלי החיים שבניסוי.

סיווג רמות החומרה אותו קבעה המועצה ב 21 במרץ 2006.

דרגת כאב וסבל במהלך הניסוי ואחריו

דרגת חומרה 1 : איסוף איברים מבעלי חיים שלא עברו כל ניסוי והומתו בדרך מקובלת לצורך איסוף האיברים.

דרגת חומרה 2 : ניסויים אשר אינם גורמים כלל (או גורמים מעט) אי נוחות זמנית או עקה.

דוגמאות :

1. זריקות Oral, SC, IP, IM, IV, (לא כולל Intrathoracic, Intracardiac, Intradermal), שלא גורמות כאב (מעבר לכאב ההזרקה) או תופעות מזיקות.
2. תפיסה, תצפית ו/או סימון בעלי חיים.
3. ניסויי התנהגות ללא עקה (לא כולל מבוך מים, ניסויי טורף – נטרף ואחרים ברמה דומה).
4. גרימת כאב קל שהחיה יכולה להימנע ממנו.
5. קעקוע לסימון.
6. לקיחת דגימת דם מכלי דם פריפרים (לא כולל לב, סינוס רטרואורביטלי) עד הכמות המאושרת, ללא הרדמה.
7. הזנת בעלי חיים בדיאטה שאינה גורמת לכל תופעה קלינית.

דרגת חומרה 3 : ניסויים הגורמים עקה מועטה או כאב קצר מועד.

ניסויים ברמה זו אסור שיגרמו שינויים משמעותיים בהופעת בעל החיים, בפרמטרים פיזיולוגיים כגון קצב לב ונשימה או בהתנהגותו החברתית. במהלך או לאחר ניסויים בקטגוריה זו, חיות לא יראו סימני פגיעה עצמית, אנורקסיה, התייבשות, פעילות יתר, שכיבה או רביצה מעבר למקובל, הוצאת קולות מוגברת, התנהגות אגרסיבית במיוחד או תופעות של התבודדות.

ניסוי המבוצע בהרדמה מלאה ממנה לא יתעורר בעל החיים (ניסוי אקוטי) יסווג מדרגת חומרה 3 גם אם תבוצע פרוצדורה ניסויית מדרגת חומרה גבוהה יותר על בעל החיים. זאת משום שהפעולה תתבצע אך ורק כאשר בעל החיים יהיה תחת הרדמה מלאה ממנה לא יתעורר.

דוגמאות:

1. ניתוחים המבוצעים בהרדמה מלאה ובעל החיים מומת בטרם שובו להכרה.
2. קנולציות והחדרת צנתרים לחללי גוף שונים תחת הרדמה.
3. ניתוחים קטנים בהרדמה (כגון ביופסיות, לפרוסקופיות).
4. לקיחת דגימת דם בהרדמה מהלב או מהסינוס הרטרואורביטלי.
5. הגבלת תנועה לזמן קצר מעבר לזמן הנדרש לביצוע בדיקות פשוטות ואו סימוני בעלי החיים, אך שאינה חורגת מגרימת עקה מינימלית.
6. מניעת מזון או מים לתקופות של עד 12 שעות בשעות הפעילות של בעל החיים.

דרגת חומרה 4: ניסויים הגורמים כאב או עקה בינונית עד קשה המטופלים במשככי כאב.

מחקר בו פוטנציאל הכאב והסבל לו ייחשף בעל החיים הוא כזה שמלווה בשינוי בפעילות הפיזיולוגית הטבעית של בעל החיים, או בריסון ממושך, או התפתחות בסרטן מקומי. בעלי חיים שבניסויים שכאלה יטופלו באמצעות מתן משככי כאב כך שתפקודו האוטונומי של בעל החיים לא יפגע, ובלבד שיש במתן משככי הכאב להקל על בעל החיים. תחת קבוצת הניסויים שעשויה להתאים לסיווג דרגת חומרה זו יש סוגי ניסויים שמתן משככי כאב אינו נחוץ בהם. סיווג דרגת חומרה 4 נובע ממהות הפרוצדורה והשפעתה על בעל החיים ולא מעצם מתן משככי הכאב.

דרגת חומרה 4 נקבעת בהתאם לפרוצדורה הניסויית והשפעתה על בעל החיים. סיווג דרגת חומרה 4 לניסוי קובעת שהכאב הנגרם לבעל החיים במהלך הניסוי יטופל במשככי כאבים בהתאם לצורך (זאת לעומת דרגות 3 ו-5).

דוגמאות :

1. ניתוחים גדולים שבסופם החיה מתעוררת ומטופלת במשככי כאב על פי הצורך.
2. גידולים סרטניים מקומיים בחיה המטופלת במשככי כאב לפי הצורך.
3. הגבלת תנועה לזמן ממושך (מעבר ל-60 דקות).
4. שימוש בחומרים הפוגעים בפעילות פיזיולוגית (הקרנות, קרצינוגנים, זיהומים, רעלים שאינם גורמים למוות) תוך טיפול במשככי כאבים במידת הצורך.
5. מניעת מזון או מים לתקופה העולה על 12 שעות בשעות הפעילות של בעל החיים, אך ללא ירידה רבה במשקל.
6. שינוי משמעותי של תנאי סביבה (טמפ', תאורה).
7. ניסויי התמכרות וגמילה.
8. גרימת עקה בניסויי טורף-נטרף
9. פרוצדורות הגורמות לנזק סנסורי, מוטורי או שינויים אנטומיים או פיזיולוגיים חמורים או קבועים, כאשר החיה מטופלת במשככי כאב לפי הצורך.
10. שימוש ב-CFA (Complete Freund's Adjuvant).
11. גרימת כאב שממנו החיה אינה יכולה להימנע תוך מתן משככי כאב.

דרגת חומרה 5 : ניסויים הגורמים כאב או סבל ניכרים ומתמשכים ואשר בעלי-החיים בהם אינם מטופלים במשככי כאב, גידולים סרטניים ממושטים או ניסויים הגורמים למוות (כגון שימוש ברעלים). יש לתת הצדקה מדעית מדוע לא ניתן להשתמש במשככי כאב.

מחקר בו פוטנציאל הכאב והסבל לו ייחשף בעל החיים הוא ניכר ומתמשך. תחת סיווג זה ימצאו מחקרים אשר בעלי החיים בהם אינם מטופלים במשככי כאב, מחקרים בהם יתפתחו גידולים סרטניים ממושטים או מחקרים העשויים לגרום למוות (כגון שימוש ברעלים). יש לתת הצדקה מדעית מדוע לא ניתן להשתמש במשככי כאב.

ניסויים עשויים להיות מסווגים מדרגת חומרה 5 גם אם הפרוצדורה הניסויית היא מדרגת חומרה נמוכה יותר. כך למשל ניסוי שהפרוצדורה הנעשית בו היא מדרגת חומרה 4 אולם לא ניתן לתת בו משככי כאב, כיוון שעצם מתן משככי הכאב מתנגש עם מטרות הניסוי. במקרה הזה סיווג מרמת חומרה 5 מציין את אי היכולת להקל על בעל החיים באמצעי התרופתי (משככי כאב), אולם אמצעים אחרים להקלה על בעל

החיים כן יופעלו. מקרה נוסף שמעלה את סיווג החומרה מרמה 4 ל 5 הוא מחקר בסרטן גרורתי. במקרה זה גם אם יינתנו משככי כאבים עדיין יינתן סיווג דרגת חומרה 5. הסיבה לכך היא חוסר היכולת להעריך את האופי הגרורתי. כך גם בניסויי רעילות, הסיווג מדרגת חומרה 5, מציין את פוטנציאל הסיכון, אולם על פי רוב ניסויים אלה אינם גורמים למוות - כיוון שמטרתם אינה להרוג בעלי חיים אלא לספק תרופה במינון בטוח לשימוש בבני אדם.

מעטים הם המחקרים המקבלים סיווג של דרגת חומרה 5 המבטאים בפועל את תנאי הכאב והסבל הניכר והמתמשך.

שימו לב: בדרגות חומרה 4 ו 5 ובכלל, לא מתן משכך הכאב הוא זה המגדיר את רמת החומרה אלא מהות הפרוצדורה הניסויית ומשמעותה לבעל החיים. כך יתכן מחקר מדרגת חומרה 4 שלא יינתן בו משככי כאב, ויתכן מחקר מדרגת חומרה 5 שינתנו בו משככי כאב (או דרגת חומרה אחרת מ 4).

תת סעיף : תנאים להפסקת ניסוי

יש לציין תנאים וטרינרים כללים לבריאות החיה וכן תנאים ספציפיים למודל הניסוי הנבחר שאם הם מתקיימים החיה תורחק מהניסוי גם אם לא הושגו מטרותיו.

קביעת תנאים מסוג, להתייעץ עם הווטרינר אינה קריטריון מקובל; לקובע ירידה במשקל של 20% - אינה מדד מספק.

יש להתייחס למדדים ספציפיים לניסוי (score , גודל גידול סרטני, עומס סרטן, ...).

תת סעיף : **המתה**

חדש: ציין את שיטת ההמתה המתאימה לבעל החיים. **שימו לב** עברנו לציון השיטה לפי מסלול ההמתה ולא לפי חומר ההמתה. לאחר בחירת מסלול ההמתה יש לפרט את אופן ביצוע ההמתה כולל בחירת החומרים והמינונים. במידה ויש צורך להפיק איברים יש לשים לב שלא כל החומרים מתאימים.

תת סעיף : **גורל בע"ח**

יש לציין את הגורל המתאים לבעל החיים בתום הניסוי. באם יומת או ישוקם.

המועצה מעודדת כל אפשרות לשקם בעלי חיים בתום הניסוי.

אפשרויות השיקום הן :

שיקום (למשל קופים)

הצעה לאימוץ (למשל כלבים חתולים ארנבות)

החזרה לעדר (למשל חיות משק)

החזרה לטבע (למשל חיות בר)

תזכורת - אם ההמתה נדרשת לצורך הפקת איברים יש לציין זאת במהלך הניסוי.